

“Uživam u lijepom ponašanju”- rješavanje konfliktnih situacija u prvom razredu kroz akciju i vođenje

Kroz svakodnevno vođenje plakata lijepog ponašanja učenici su razvijali svijest o sopstvenim postupcima, učili rješavati konflikte i prepoznavati poželjno ponašanje, što je doprinijelo pozitivnoj atmosferi u razredu i jačanju međusobnog poštovanja.

Pedagoška uvjerenja

Obrazovanje i vaspitanje su oduvijek usko povezani. Nastavnik koji svakodnevno posvećuje vrijeme obrazovanju učenika, posvećuje i vaspitanju na način da pomaže učenicima u usvajanju pravila lijepog ponašanja, socijalizaciji, uklapanju u novu sredinu, insistira na lijepom druženju, međusobnom poštovanju i empatiji, ali rjeđe vodi evidenciju o tome na ovaj način osim na časovima odjeljenjske zajednice kada je to planirano. Učenici, kada dođu u prvi razred, imaju zahtjevan zadatak a to je uspostaviti dobre odnose sa svojim novim prijateljima i učiteljem. Da bi što uspješnije i bezbolnije prevazišli ovaj adaptacioni period potrebno je dobro nastavničko vođstvo i pozitivna disciplina uz koju će se osjećati bezbjedno, prevazići probleme sa kojima se susreću a samim tim će se stvoriti dobri uslovi za ovladavanje predviđenim nastavnim sadržajima,

dugoročno će usvojiti pravila lijepog ponašanja u kolektivu koja će im koristiti u komunikaciji, učenju i učešću u školskom životu.

POLAZIŠTA

Školske 2018/19. sam povelu prvi razred. S obzirom na uzrasne karakteristike prvaka, zapazila sam nekoliko problema u ostvarivanju komunikacije među učenicima: visok stepen bučnosti u odjeljenju, nesposobnost rješavanja problema mirnim putem i tendenciju ka stvaranju negativnog takmičarskog duha. Način rada u prvom razredu je specifičan. Učenici rade u centrima učenja i nemoguće je posvetiti im pažnju istovremeno, obzirom na način rada i izbor centara za određeni dan i disciplina u odjeljenju varira. Takođe, u uvodnoj aktivnosti dok svi sjede u krugu, s obzirom na brojno stanje u odjeljenju od 25 učenika, teško je privući pažnju i umiriti ih kako bi počeli sa aktivnostima predviđenim za taj dan. Učenici vole druženje i svoje nove prijatelje, ali kako je škola za njih jedna novina, potrebno je bilo postaviti granice do kojih mogu ići.

CILJ I ŽELJENI ISHODI

Cilj ove prakse je pomoći učenicima da se socijalizuju, uklope u novu sredinu, ostvare prihvatljivu komunikaciju s vršnjacima i nauče primjenjivati poželjna pravila ponašanja u školi. Dakle, cilj je prvenstveno vaspitne prirode: podstaći učenike da kritički razmišljaju o lijepom ponašanju, pomaganju drugima, mirnom rješavanju konflikata, pronalaženju zajedničkog rješenja problema, stvoriti povoljnu klimu u odjeljenju koja je uslov za uspješan rad i učenje.

DETALJAN OPIS REALIZACIJE

Strategija ostvarenja ciljeva projekta obuhvatala je niz koraka :

- detaljnije proučavanje literature o razvojnim karakteristikama šestogodišnjaka
- uključivanje roditelja u projekat
- upoznavanje učenika sa pravilima ponašanja u školi
- dogovor o „Plakatu lijepog ponašanja“
- edukaciju o vršnjačkom nasilju
- „Bonton“
- čitanje odabranih priča
- „Lijepe i ružne riječi“
- igrokaze „Malih savjetnika“
- točak rješavanja problema
- dodjela medalja

Kako bih što uspješnije ostvarila cilj krenula sam od razvojnih karakteristika šestogodišnjaka. Ovom prilikom koristila sam priručnik Step by step-a: Stvaranje učionica u kojima dijete ima centralnu ulogu (6-7 godina), Kate BURKE Walsh iz 1998. godine. U ovom uzrastu učenik koristi neobuzdan jezik i jezik uzbuđenja pa njegovo ponašanje treba usmjeriti, učenici treba da imaju

mogućnost da izraze različita osjećanja na prihvatljiv način. Učenik se u ovom uzrastu tužaka, prigovara pa sam svakodnevno insistirala na kulturi ponašanja, toleranciji, razumijevanju, prepoznavanju nepoželjnih oblika ponašanja, razlikovanju namjernog od nenamjernog ponašanja i sl. Uzevši u obzir razvojne karakteristike šestogodišnjaka postavila sam izvjesna ograničenja. Na primjer: bučnost tolerisati samo na nivou planiranih aktivnosti, recimo u sportskim aktivnostima. U ovom uzrastu učenici žure u radu i bitan im je kvantitet – insistirati na kvalitetu, istrajnosti i upornosti u izvršavanju zadataka. Primjetno je takmičarstvo koje bi trebalo njegovati na časovima fizičkog vaspitanja, a suzbijati takmičarstvo tipa ko će prije stati u red, kada dolazi do nesuglasica, svađa i guranja što je potpuno neprihvatljivo.

Na roditeljskom sastanku sam upoznala roditelje sa atmosferom u odjeljenju i predočila im cilj ovog projekta. Roditelji su razumjeli značaj projekta, podržali ga i intenzivnije su se uključili u vaspitni rad.

Pomagali su mi u usmjeravanju učenika razgovorima kod kuće i redovnim informativnim savjetovanjima u školi.

Na samom početku učenike sam upoznala sa pravilima ponašanja u školi. Iako su im pravila bila prilično poznata veći broj učenika ih se nije pridržavao. Odlučila sam ih, na neki način „nametnuti“, kako bi ih se učenici svakodnevno pridržavali.

Da bih to postigla dogovorila sam se sa učenicima da ćemo napraviti „Plakat lijepog ponašanja“. Odlučila sam se za svakodnevnu rutinu popunjavanja plakata lijepog ponašanja na kraju dana. U nastavi sam birala odgovarajuće aktivnosti zbog kojih bi učenici počeli o tome razmišljati kao o nečemu važnom. Insistirala sam na pripadnosti grupi jer samo ako učenici znaju da su dio nečega važnog onda se i ponašaju tako da zajedničkim snagama ostvare konačni cilj. Naime, svaki učenik je za svaki dan dobijao kartončić odgovarajuće boje, a svaka grupa je na kraju sedmice dobijala karton odgovarajuće boje na osnovu opšteg utiska za tu sedmicu, u poređenju sa ostalim grupama. Napomenuću da su učenici bili podijeljeni u četiri heterogene grupe koje istovremeno rade u različitim centrima učenja.

Nizom aktivnosti sam provela edukaciju učenika o vršnjačkom nasilju, a nakon toga kroz igrolike aktivnosti sam ih upoznala sa pravilima ponašanja po bontonu u različitim situacijama.

Kroz priče upoznala sam učenike sa različitim problemima u ponašanju a zatim smo ih zajednički riješili. Naučili su razlikovati namjerno od nenamjernog ponašanja razgovarajući o njemu u različitim situacijama. Naučili su razliku između lijepih i ružnih riječi.

U projekat sam uključila i starije učenike (prethodna generacija) – *Male savjetnike* koji su različitim igrokazima pomogli prvačićima da razlikuju poželjno i nepoženo ponašanje. U nekim igrokazima su i prvačići učestvovali.

Koristili smo različite prilike da razgovaramo o lijepom ponašanju i na licu mjesta ispravljali greške. Na zidu smo nalijepili točak rješavanja problema na kome su bili jasno istaknuti načini koje učenici mogu odabrati kao obrasce u ponašanju.

Na kraju svakog dana učenici su dobijali zasluženi kartončić (zeleni, žuti ili crveni) i naučili da samostalno, bez ljutnje, procjenjuju kada su zaista pretjerali u toku dana. Zeleni smajli su dobijali

učenici koje sam vrlo rijetko ili nikako opominjala, žuti učenici koje bih opomenula više puta u toku dana, a crveni karton, učenici koji su se ponašali na načine koji se ne mogu tolerisati, koje smo željeli iskorjeniti. Moj konačni cilj je bio motivisati učenike da razmišljaju o postupcima i pomognu da naš plakat potpuno pozeleni. Na kraju svakog mjeseca učenici sa najvećim brojem zelenih smajlija su dobijali medalje koje sam prethodno izrađivala od kartona. Medalje su bile podsticajnog karaktera, vid pohvale za lijepo ponašanje. Cilj je bio podstaći sve učenike da odaberu lijepe načine komunikacije i da konfliktne svedemo na najmanju mjeru.

EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

Jedan od najvećih izazova je bio naučiti učenike da kritički razmišljaju, da odlučuju o rješenjima problema i mogućim opomenama za kršenja pravila. To je, svakako, značilo da nauče da nije toliko loše pogriješiti već da žuti ili crveni karton znače da drugi put trebaju razmišljati o svojim postupcima, osvijestiti ih da postoje i bolji načini postupanja u određenim situacijama. Cilj je bio izbjeći rješavanje problema fizičkim putem koje je bilo primjećeno kod nekolicine učenika. Na početku je to bilo teže, ali medalje koje bi dobili učenici sa najvećim brojem zelenih kartona na kraju mjeseca natjerale su i ostale da počnu razmišljati o svojim postupcima kako bi ih poboljšali. Na kraju godine su učenici koji su imali sve zelene kartone pored medalja za mjesec juni dobili i žute zvjezdice što je bilo posebno priznanje. Ono što me je prvi put prijatno iznenadilo i pokazalo kako su učenici shvatili ono što radimo jeste jedna situacija sa kraja prvog polugodišta. Kada su dobili novogodišnje paketiće od Djeda Mraza i više poklončića koje sam sama napravila (a taj dan su dobijali i medalje za mjesec decembar), nakon razgovora s njima kada sam ih pitala šta im se najviše sviđjelo, odgovorili su da su najsretniji bili kada su dobili medalju. I tada sam shvatila koliko im je to važno, što me je podstaklo da idem dalje i u narednom periodu biram aktivnosti kojima ćemo nastaviti učiti pravila lijepog ponašanja i primjenjivati ih u školi kada god to neka situacija zahtijeva.

Jedan od najvećih uspjeha u ovom projektu jeste što smo u potpunosti iskorijenili nepoželjne oblike ponašanja, što ih je upravo rutina natjerala da svakodnevno razmišljaju i da na kraju dana insistiraju na dodjeli kartončića, da učestvuju u odlučivanju o tome koji karton će dobiti neki učenik, da obrazlažu razloge za to, a onda da skupa razmislimo o odlučimo da li smo prestrogi ili smo donijeli ispravnu odluku.

Učenicima je postalo važno da se lijepo ponašaju što je pozitivno uticalo i na kvalitet rada na nastavi. Sam proces koji smo provodili svakog dana ih je uveseljavao a njihova razvojna karakteristika i jeste da uživaju u procesu i da insistiraju na njemu. Lijepo su se odnosili jedni prema drugima, tiše razgovarali u centrima učenja, naučili da podižu ruku kada žele nešto da pitaju, kažu...

Počeli su primjećivati lijepo ponašanje i u okolini – jedna učenica je na sportskom terenu primjetila da je jedno dijete palo, da mu je drug prišao i pomogao da ustane a zatim ga zagrlio da ga utješi. Rekla je: Učiteljice, ono je lijepo ponašanje! Naučili su da pospreme učionicu nakon rada, da se pomire kada dođe do nesuglasica i da uz moju pomoć riješe problem, aktivno su učestvovali u nastavi. Naučili su pravila lijepog ponašanja u komunikaciji sa drugima: u bioskopu, pozorištu, prodavnici, na ulici, u nekom prevoznom sredstvu i sl. Jednom riječju, postigli

su mnogo. Roditelji su se takođe uključili u vaspitni rad sa djecom i prenosili mi utiske koje su im učenici prepričavali kod kuće. Učenici su shvatili cilj i pomagali da ga zajedno realizujemo. To me je ohrabrilo da nastavim dalje jer upravo ovakav način doživljavanja procesa jeste dobar primjer i govori o pozitivnom uticaju. Učenici su dobronamjerno primjećivali i opominjali svoje vršnjake kada bi u nečemu pogriješili, čitav proces su shvatili ozbiljno. Opšti utisak je bio odličan. Nisam imala za cilj strogost i puku poslušnost već učenje odgovornosti, lijepog ponašanja, sklapanje dobrih prijateljstava, uspjeh u radu i adaptaciju na školski život, i u tome sam uspjela.

Ovakav pristup problemu vaspitanja zahtijeva posvećenost i istrajnost učitelja jer je učenicima veoma važno da:

- *budu pohvaljeni za trud i uspjeh,*
- *da učitelj bude pošten i tolerantan prilikom odlučivanja i u donošenje odluka uključi i učenike,*
- *da porazgovaraju o problemu, da učenici imaju priliku da sami pronađu rješenje i učestvuju u cijelom procesu,*
- *da se ritual dodjele kartončića izvodi svakodnevno,*
- *da imaju priliku da budu ono što jesu u dozvoljenim granicama.*

Tags

Odgojne strategije

Projekt

Aktivnosti sa učenicima

#NIN 2019.

Collections

Projekt

Odgojne strategije